τὸν ἑαυτό τους. Τὴν πίστη τούτη τὴν ηὗρε ὁ Ψυχάρης αὐτὴ τὴ φορὰ στοὺς Ἕλληνες. Ἡ λευτεριὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ βασίλειου εἶναι γι' αὐτὸν ἕνα γεγονὸς σχετικὸ μὲ τὴν Προκήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, ποὺ εἶναι τὸ Βαγγέλιο κάθε λαοῦ. Κι ἀφοῦ δοκίμασε νὰ ξαναύρη κάτου ἀπὸ τὰ στοιβασμένα χαλάσματα τῶν περασμένων τὶς ἀληθινὲς γραμμὲς τοῦ ἰδεώδικου ναοῦ ποὺ χρειάζεται νὰ ξαναχτιστῆ στὴν Ἑλλάδα, ἐμπνεόμενος μαζὶ ἀπὸ τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων κι ἀπ' ὅσα δασκαλεύει ὁ τωρινὸς καιρός, ὁ Ψυχάρης ξανακατέβηκε πρὸς τὸ λαό, τὸν ἄκουσε, τόνε ρώτησε, τόνε σπούδασε, μὲ ἀγάπη καὶ μὲ γνώση. Τὸ Βυζάντιο τοῦ ἀποκάλυψε τὴν ἀληθινὴ πηγὴ τῆς ἀληθινῆς γλώσσας, ἐκείνης ποὺ μιλεῖ ὁ λαός. Ὁ Ψυχάρης θέλησε νὰ τὴν ἀνυψώση καὶ μὲ περγαμηνὰ ἀρχοντιᾶς, πλουτίζοντας ἀράδα ἀράδα, τὴ χρονογραφία, τὸ μυθιστόρημα, τὸ δράμα. Τὸ ἔργο εἴτανε δυσκολώτατο, ὁ Ψυχάρης εἶχε νὰ πολεμήση μὲ χίλιες δυὸ ἐπιρροές. Καὶ μὲ ὅλα του τὰ ὄνειρα, καὶ μὲ ὅλες του τὶς ἐλπίδες, καὶ μὲ ὅλη του τὴν παραδειγματικὴ ἐπιμονή, ἀντιστάθηκε στὶς φουρτοῦνες· σήμερα βγῆκε νικητής.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ψυχαρισμοῦ στὴν Ἑλλάδα εἶναι πλῆθος. Τὶς ἀγωνίες του τοῦτες, τοὺς ἀγῶνες του, τὶς φαντασίες του, τὶς ἐλπίδες του μᾶς ἱστορίζει μέσα στὴν *Ἀπολογία* του, ποὺ δὲν εἶναι μονάχα ἡ ἀπολογία γιὰ τὸ ἔργο του, μὰ καὶ γιὰ τὸ σύστημά του. Ἐξηγεῖ τὴ μέθοδό του καὶ τοὺς ἀναγκαιότατους λόγους ποὺ τὴν ἐπιβάλλουν. Οἱ λογοτέχνες ποὺ παραδεχτῆκαν τὸ ψυχαρικὸ σύστημα, εἶναι πολυάριθμοι. Συχνὰ βγαίνουν φύλλα ποὺ ὑπερασπίζουνται τὸν ψυχαρισμό. Τὸ σπουδαιότατο εἶναι ὁ «*Νουμᾶς*». Εἶναι τὸ φύλλο ποὺ ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ρίχτηκε μέσα στὸ γλωσσικὸ ἀγῶνα. Τὸ διευτύνει ὁ κ. Ταγκόπουλος, συγραφέας μὲ μεγάλο ταλέντο. Δὲν πρέπει νὰ εἴμαστε οἱ ὑπερασπιστὲς τοῦ περασμένου· νὰ τὸ ἐξακολουθοῦμε μόνο μὲ τὰ νέα στοιχεῖα ποὺ κρατᾶμε.

Ὁμολογῶ πὼς πολὺν καιρὸ ἔκαμα νὰ παραδεχτῶ τὸ σύστημα τοῦ Ψυχάρη· τώρα ἀπόχτησα τὴν πεποίθηση πὼς εἶναι χρήσιμο».

ARY RENÉ D'YVERMONT

ΤΡΕΛΛΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

«—*Παραμυθάκι νὰ σοῦ εἰπῶ στὰ χέρια μου ἔλα*
Παιδάκι μου ἀγγελόμορφο, χρυσὸ παιδί μου...»
Μὰ τὸ παιδάκι μήτ' ἐκοίτασε, μηδ' ἐγέλα·
Στὸ χῶμα ὅμως κάτι
Μὲ σοβαρὸ ἕνα μάτι
Κάτι σκαλίζει· τὸ θωρεῖ καὶ τῆς μιλεῖ,
Πνεῦμα Κυρίου σὰν νὰ λαλεῖ :
—Τὴν Ἱστορίσ, ὦ μάννα, εἰπές μου ἂν ξέρεις
Κάποιου Ἰωσὴφ—ἄλλου Ἰωσὴφ—εὐσχήμου....

«—*Μαννούλα ἐγώ, παραμυθάκια ξέρω*
Τέτοια, ποὺ σοῦ ὀμορφαίνουνε τὸν Κόσμο
Καὶ πᾶνε τὰ παιδάκια
Κάτου ἀπὸ τὰ ὡραῖα δεντράκια
Ποὺ ξαπλωμένα παίζουνε στὸ διόσμο
Μαζὶ ὅλα μὲ γλυκόλαλα τραγούδια
Σὰ ρόδιν' ἀγγελούδια...
Παιδάκι μου ἀγγελόμορφο, δὲν ξέρω
Γιὰ τὸν Ἰωσὴφ ἐκείνονε...τὸ γέρο.»

—Θωρεῖς, Μαννούλα μου καλή, τὴ δρῦ
Ποὺ ἀπάνου στὴν κορφὴ μὲ περηφάνεια
Τοῦ Γολγοθᾶ, φουντόνει, καὶ μερόνυχτα θωρεῖ
Τἀστέρια στὴν κορφή της, σὰ στεφάνια...
Κοὶ ποὺ τήνε σκαλίζουν
Καὶ μὲ δάκρυα τὴν ποτίζουν
Ἄγγελοι δακρυσμένοι, νἀπαλύνει
Μιὰ νύχτα νὰ κοπεῖ...καὶ θεία νὰ γίνει ;
Μὰ ἐνῷ τὴ ρίζα της μιὰ δραγκολιᾶ τὴν περιζόνει
Τἀστροπελέκι τ' οὐρανοῦ νεκρὴ τὴν ἐξαπλόνει
Καὶ δυὸ ἔχουνε τῆς δρῦς ξύλ' ἀπομείνει...

«—*Παιδάκι μου, τί λές ; τί λές ; ἡ μαύρη*
Λόγια εἶναι ἐτοῦτα ἀλλόκοτα καὶ ξένα !...»
— Μὰ νά, ἔτσι, μ' ἀνοιχτὲς ἀγκάλες, ναὔρει
Μπορεῖ τάχατε ὁ νοῦς σου, ἔτσι γιὰ σένα
Πικρό, τόσο πικρό...
Ποῦ μ' ἔβλεπες Νεκρό ;...
Μὴν κλαῖς, χρυσῆ Μαννούλα, ἕνα ὄνειρό μου
Σοῦ εἶπα...κ' ἰδὲς τί ἐσκάλιζα ἐδῶ κάτου
Στὸ χῶμα: τὸ σημάδι τοῦ ὥριου μου θανάτου...
Πόσο ἐπονοῦσε αἱματωμένο τὸ πλευρό μου...
Στ' ὄνειρό μου !...

Σπέτσες ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΟΙ ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΔΕΣ

(Κωμωδία ποὺ παίζεται στὰ σύγνεφα καὶ στὰ καθαρευουσιάνικα κεφάλια).

(Συνεδριάζει τὸ πατριωτικὸ κομητάτο ἀπάνου στὰ σύγνεφα. Ὁ Μιστριώτης ξαγριεμένος περπατάει δῶθε κεῖθε μὲ τὸ γνωστὸ ἰδικίτερο τρόπο του — τρία βήματα σιγανὰ καὶ μικρὰ κ'ἕνα γλήγορο καὶ μεγάλο—βαστῶντας στὸ χέρι του ἕνα δόρατο καὶ μιὰ ἀσπίδα. Κοιτάει κατὰ τὴ Ρουσία καὶ τὴ φοβερίζει. Ὁ ἐμμανὴς ἐθνικὸς ποιητὴς Φωκίος Πανᾶς, πάει νὰ γγίξη μὲ τὰ ἀγριεμένα μαλλιὰ καὶ μουστάκια του τὸν Ὄλυμπο. Τὰ μέλη τοῦ Κομητάτου εἶναι σιγμένα σὲ βαθειὲς σκέψες. Βρίσκουνται ἐκεῖ ὁ Σταματάκιος Βλάβακιος, ὁ [illegible], ὁ Γαρδίκας, ὁ Φαραντάτος, ὁ Κανελλίδης, ὁ Καλαποθάκης, ὁ Πώπ, ὁ Μαρῖνος ὁ Ζησίου, ποὺ πάντα φορεῖ πένθος γιὰ τὸ θάνατο τοῦ ἀρχαίου Περικλῆ, ὁ Χατζηδάκης καὶ ἄλλοι).

Ὁ Μιστριώτης. Τὸ πρᾶγμα ἔρθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω. Δεῖ χρήσασθαι σοβαροῖς μέτροις.

Ὁ Πανᾶς. Ἡ πατρὶς δακρυχέουσα τείνει ἡμῖν τὴν χεῖρα ἵνα ζητήση τὴν ἑαυτῆς σωτηρίαν.

Ὁ Κανελλίδης. Βεβαίως. Διάβολε, διάβολε. Ὁ κίνδυνος τῶν στρεβλωτῶν τῆς ἀδαμαντίνου καὶ περιχρύσου ἡμῶν γλώσσης, πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ παταχθῆ ἅπαξ διὰ παντός.

Ὁ Μιστριώτης. Τὸ σοβαρὸν εἶναι ὅτι οἱ ἄθλιοι παρασύρουσι πολλοὺς μετ' αὐτῶν, ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ. Καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ τεμένους τῶν Μουσῶν, τοῦ Πανεπιστημίου λέγω, προσηταιρίσαντο καθηγητάς τινας. Ἡ ἐξάπλωσίς των μὲ ἀνησυχεῖ.

(Ἔξαφνα ἔρχεται ἡ Ἔμπνευση καὶ χτυπάει μιὰ κατραπακιὰ στὸ Σταματάκη Ἀβλάβη. Αὐτὸς ἀνεβαίνει ψηλὰ σ' ἕνα ἄλλο σύγνεφο καὶ ἀρχίζει νὰ ξερωνίζη κουνῶντας τὰ χέρια του.)

Ὁ Στ. Ἀβλάβιος. Χαῖρε ὦ πλοιοθραυσία
Χαῖρε κοσμοπωλησία
Χαῖρε νοῦς ὁ τριχωτός.
Χαῖρε μάθησις χυδαίων
Χαῖρε κρίσις ἀγελαίων
Πλήρης σθένους καὶ φωτός.
Ἐκ τοιούτων ἀνδραπόδων
τοῦ βορβόρου, τῶν τριόδων
Ἀναμένει ὁ «Νουμᾶς»,
Κράτος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι
Νίκην ἐν μακρῷ ἀγῶνι
Εὐτυχίαν καὶ τιμάς.

(Ὅλοι χεροκροτοῦν)

Ὁ Μιστριώτης. Τυγχάνεις ὤν, ὦ 'γαθέ, ὁ νέος ἡμῶν Πίνδαρος. Τοῦτο ὅμως δὲν ὠφελεῖ ἡμᾶς. Οἱ ἄθλιοι...

Ὁ Πανᾶς. Οἱ Π α ν ά θ λ ι ο ι.

Ὁ Μιστριώτης. Οἱ πανάθλιοι πρέπει νὰ ἐκλείψωσιν ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς.

Ὁ Κανελλίδης. Νὰ φονεύσωμεν τοὺς προδότας. Διαβλέπω εὐκρινῶς ἐε ταῖς πράξεσιν αὐτῶν Σλαβικὸν καὶ πάλιν δάκτυλον... Διάβολε, διάβολε...

Ὁ Γαρδίκας. Μάχαιραν διδόασι τῷ ἔθνει. Ἀλλὰ μάχαιραν καὐτοὶ δεῖ λαβεῖν.

Ὁ Πανᾶς. Πρῶτον τὸν προδότην καὶ διευθυντὴν τῆς σπείρας, ὅστις ἔγραψε ἵνα πίω τοὺς στίχους μου ἀντὶ κωνείου, θὰ φονεύσω. Καὶ ὕστερον ὅλους τοὺς ἄλλους, μηδενὸς ἐξαιρουμένου. Τὸ αἶσχος ὃ προσάπτουσι τῇ πατρίδι θὰ ἀποπλυνθῇ δι' αἵματος.

(Λέγει κι' ἄλλα χοντρὰ λόγια... Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἕνας φοβερὸς ἀγέρας φύσηξε ἀπὸ τὸ καινούριο βιβλίο τοῦ Περικλῆ Γιαννοπούλου, κ' ἔκαμε ἕνα σύγνεφο νὰ παραμερίση λιγάκι. Φάνηκε τότες ὁ ἱερὸς βράχος μὲ τὸν Παρθενῶνα. Ὅλοι σηκώνουντὰι καὶ τοῦ κάνουνε ντεμενάδες. Ὁ Ζησίου κλαίει δυνατὰ ἀπὸ τὴ συγκίνηση).

Ὁ Μιστριώτης. Οὐκ ἔστι κλαυθμῶν καιρός. Ἀκούσατέ μου πῶς ἔχει καταλεπτῶς τὸ ζήτημα. Ἐν τοῖς ἐπικλινέσι ἐδάφεσι τῆς τῶν αἰώνων σταδιοδρομίας...

(Βγαίνει ἕνα λόγο, ποὺ βαστάει 10 μέρες καὶ 10 νύχτες, λέγοντας πάλι ὅλα τὰ ἴδια πράματα ποὺ ἔχει πῆ ἀπὸ τότε ποὺ γεννήθηκε ἴσα με σήμερα. Τὰ μέλη τοῦ κομητάτου στὸ μεταξὺ πέφτουνε σὲ μακάριο ὕπνο. Βλέπουνε διάφορα ὀνείρατα γιὰ τοὺς χυδαϊστὲς καὶ παραμιλᾶνε Τὰ παραμιλήματά τους αὐτὰ εἶναι τὰ διάφορα ἄρθρα τους, ποὺ φανήκανε στὶς ἐφημερίδες. Στὸ τέλος ἀποκάνει ὁ Μιστριώτης, κι' ἀποκοιμιέται κι' αὐτός. Ἂν καμιὰ φορὰ ξυπνήσουνε, θὰ φρίξουνε πάλι βλέποντας «τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ χυδαϊσμοῦ». Ἴσως ὅμως νὰ μὴν ξυπνήσουνε καὶ ποτέ).

ΧΥΔΑΪΣΤΗΣ

Τ'ΑΡΓΑΛΙΟΥ

(Βλάχικο)

Ἂν τὸ πηγάδι στέρεβε
θάμενε τὸ ποτίμι,
καὶ ἂν ξεραίνονταν
κι' ἀφτὸ
τὸ κρουσταλλένιο τὸ νερὸ
ποὺ ἔχει ἡ πηγή μας
θὰ δρόσιζέ μις ὅλους.
Μὰ μιὰ καρδιὰ
δίχως χαρὰ
κιμιὰ χαρὰ δὲν ἔχει.

Τί τῆς καρδιᾶς σου κάμανε
καὶ λὲς ἀφτὰ τὰ λόγια ;

Πρῶτανε καὶ τῆς ἔκλεψαν
τὴ νύχτα τὴ χαρά της
καὶ ἀπὸ τότες σκοτεινιὰ
στὸ δρόμο της ἀπλώθη.

Τὸ χελιδόνι ἂν πέθανε
θάμενε ὁ σπουργίτης,
κι ἂν τὸ χαλάζι ἔκοφτε
τὸ στάρι στὰ λιβάδια
πάντα τὸ κεχρὶ
θὰ εἴτανε δικό μα .
Μὰ δίχως ἀγάπη ζωὴ
καθόλου δὲν ἀξί